

واحد مرودشت

گروه روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد

«M.A.»

در گرایش روانشناسی عمومی

عنوان:

**مقایسه‌ی سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی در بین والدین کودکان
کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی شهر شیراز**

استاد راهنما: دکتر حجت الله جاویدی

استاد مشاور: دکتر نوشاد قاسمی

نگارش: رؤیا سلطانیان پرشکفتی

تابستان ۱۳۸۸

واحد مرودشت

**پایان نامه برای دریافت درجهی کارشناسی ارشد «M.A.»
در گرایش روانشناسی عمومی**

عنوان:

**مقایسه‌ی سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی در بین والدین کودکان
کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی شهر شیراز**

نگارش: رؤیا سلطانیان پرشکفتی

اعضاء کمیته پایان نامه:

دکتر حجت الله جاویدی

دکتر نوشاد قاسمی

دکتر سلطانعلی کاظمی

تابستان ۱۳۸۸

تقدیم به :

مادر مهربانم و روح پدر بزرگوارم ،

که همواره بزرگترین مشوق من در امر تحصیل بوده اند.

تشکر و سپاسگزاری

سپاس و ستایش خداوندی را که نعمت و بخشایش او تمامی ندارد و فضل و کرامتش را هیچ چیز برابری نمی کند.

سپاس و ستایش بیکران، پاک آفریدگار جهانیان را که نام و یاد او همواره روشنی بخش ضمیرم و نیروده گامهایم بوده است و به یاری او دیگر بار توانستم حاصلی دیگر از نهال دوران تحصیلم را برچینم. حاصل این پایان نامه را مرهون اساتید بزرگواری هستم که در طی انجام پژوهش حاضر، اینجانب را راهنمایی و یاری فرمودند.

از حضور **دکتر حجت الله جاویدی** استاد راهنمای محترم که چگونه یافتن را به من آموخت، صمیمانه سپاسگزارم.

از حضور **دکتر نوشاد قاسمی** استاد مشاور محترم که با صبر و حوصله نظرات مفید و اصلاحی خود را در طرح و تدوین این پژوهش ارائه نمودند، سپاسگزارم.

از استاد محترم **دکتر سلطانعلی کاظمی** که در مقام استاد داور، قبول زحمت فرمودند تشکر می نمایم.

مراتب سپاس و قدردانی خود را از سایر اساتید محترم که زحمت آموزش در طی این دوره تحصیلی را عهده دار بوده اند، ابراز میدارم.

چکیده

هدف این پژوهش، مقایسه سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی در بین والدین کودکان کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی شهر شیراز بود. این پژوهش از نوع پس رویدادی (علی-مقایسه ای) است. بدین منظور، ۳۶۰ نفر از والدین (۹۰ زوج از والدین دانش آموزان کم توان ذهنی و ۹۰ زوج از والدین دانش آموزان عادی دوره ابتدایی) شهر شیراز به شیوه نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای و تصادفی ساده انتخاب شدند. و داده ها از طریق پرسشنامه های سازگاری اجتماعی کوپر اسمیت و رضایت زناشویی انریچ جمع آوری گردید. سپس داده ها با استفاده از آزمونهای آماری t -test گروههای مستقل، ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته های پژوهش رابطه سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی را در سطح $P < 0/01$ تأیید نمود. همچنین، پیش بینی سازگاری اجتماعی از روی مؤلفه های رضایت زناشویی نیز، مورد تأیید قرار گرفت. اما، تفاوت معناداری بین سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی والدین کودکان کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی مشاهده نشد.

کلیدواژه ها: سازگاری اجتماعی - رضایت زناشویی - کودکان کم توان ذهنی - والدین.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: طرح کلی پژوهش

۲.....	مقدمه
۴.....	بیان مسأله
۶.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۷.....	اهداف پژوهش
۸.....	فرضیه های پژوهش
۸.....	سؤالات پژوهش
	تعریف واژه ها و اصطلاحات
۹.....	الف) تعاریف نظری واژه ها
۱۰.....	ب) تعاریف عملیاتی واژه ها

فصل دوم: گستره نظری و پیشینه پژوهش

گستره نظری مربوط به موضوع پژوهش

۱۳.....	عقب ماندگی ذهنی
۱۵.....	طبقه بندی کودکان عقب مانده ذهنی
۱۶.....	سبب شناسی عقب ماندگی های ذهنی
۱۷.....	همه گیر شناسی عقب ماندگی های ذهنی

۱۸.....	تأثیر کودک عقب مانده ذهنی در خانواده
۱۹.....	رضایت زناشویی
۲۰.....	دیدگاه های مختلف در مورد رضایت زناشویی
۲۱.....	عوامل تأثیر گذار بر رضایت زناشویی
۲۴.....	سازگاری
۲۸.....	دیدگاه های مختلف در مورد سازگاری
۲۹.....	عوامل مؤثر در روند سازگاری
۳۰.....	سازگاری اجتماعی
۳۳.....	تحقیقات انجام شده پیرامون موضوع پژوهش
۴۰.....	جمع بندی و نتیجه گیری

فصل سوم : روش اجرای پژوهش

۴۳.....	طرح کلی پژوهش
۴۳.....	جامعه آماری
۴۴.....	نمونه و روش نمونه گیری
	ابزار جمع آوری اطلاعات
۴۴.....	الف) پرسشنامه سازگاری اجتماعی کوپراسمیت
۴۵.....	ب) پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ
۴۸.....	روش اجرای پژوهش
۴۹.....	متغیرها
۴۹.....	روش آماری

فصل چهارم : تحلیل داده ها

۵۱.....	بررسی ویژگی های جمعیت شناختی
---------	------------------------------

۵۸	تجزیه و تحلیل داده ها
۶۹	یافته های جانبی

فصل پنجم : خلاصه ، بحث و نتیجه گیری ، محدودیت ها ، و پیشنهادها

۷۹	خلاصه ی پژوهش
۸۰	بحث و نتیجه گیری
۸۳	یافته های جانبی پژوهش
۸۴	دست آوردهای اصلی
	محدودیت های پژوهش
۸۵	الف) محدودیت های در اختیار پژوهشگر
۸۵	ب) محدودیت های خارج از اختیار پژوهشگر
۸۵	پیشنهادها

منابع و مأخذ

۸۸	منابع فارسی
۹۴	منابع انگلیسی

ضمائم

	الف) پرسشنامه سازگاری اجتماعی کوپراسمیت
	ب) پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴- تفکیک افراد نمونه در بین دو گروه والدین کودکان کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی.....	۵۱
جدول ۲-۴- تفکیک افراد نمونه براساس میزان تحصیلات در بین دو گروه.....	۵۲
جدول ۳-۴- تفکیک افراد نمونه براساس وضعیت ارتباط با خویشاوندان در بین دو گروه.....	۵۳
جدول ۴-۴- شاخص های توصیفی سازگاری اجتماعی در بین دو گروه.....	۵۴
جدول ۵-۴- شاخص های توصیفی سازگاری اجتماعی به تفکیک جنسیت در بین دو گروه.....	۵۵
جدول ۶-۴- شاخص های توصیفی رضایت زناشویی در بین دو گروه.....	۵۶
جدول ۷-۴- شاخص های توصیفی رضایت زناشویی به تفکیک جنسیت در بین دو گروه.....	۵۷
جدول ۸-۴- مقایسه سازگاری اجتماعی بین والدین کودکان کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی.....	۵۸
جدول ۹-۴- مقایسه رضایت زناشویی کل بین دو گروه والدین کودکان کم توان ذهنی و والدین کودکان عادی.....	۵۹
جدول ۱۰-۴- مقایسه مؤلفه ی تحریف آرمانی بین دو گروه.....	۵۹
جدول ۱۱-۴- مقایسه مؤلفه ی رضایت زناشویی بین دو گروه.....	۶۰
جدول ۱۲-۴- مقایسه مؤلفه ی مسائل شخصیتی بین دو گروه.....	۶۱
جدول ۱۳-۴- مقایسه مؤلفه ی ارتباط بین دو گروه.....	۶۱
جدول ۱۴-۴- مقایسه مؤلفه ی حل تعارض بین دو گروه.....	۶۲
جدول ۱۵-۴- مقایسه مؤلفه ی مدیریت مالی بین دو گروه.....	۶۳
جدول ۱۶-۴- مقایسه مؤلفه ی فعالیت های اوقات فراغت بین دو گروه.....	۶۳
جدول ۱۷-۴- مقایسه مؤلفه ی رابطه جنسی بین دو گروه.....	۶۴
جدول ۱۸-۴- مقایسه مؤلفه ی فرزندان و فرزند پروری بین دو گروه.....	۶۵
جدول ۱۹-۴- مقایسه مؤلفه ی خانواده و دوستان بین دو گروه.....	۶۵
جدول ۲۰-۴- مقایسه مؤلفه ی نقش های مساوات طلبی بین دو گروه.....	۶۶
جدول ۲۱-۴- مقایسه مؤلفه ی جهت گیری مذهبی بین دو گروه.....	۶۷

- جدول ۲۲-۴- مقایسه میزان سازگاری اجتماعی پدران و مادران کودکان کم توان ذهنی..... ۶۷
- جدول ۲۳-۴- مقایسه رضایت زناشویی پدران و مادران کودکان کم توان ذهنی ۶۸
- جدول ۲۴-۴- مقایسه میزان سازگاری اجتماعی مادران کودکان کم توان ذهنی و مادران کودکان عادی..... ۶۹
- جدول ۲۵-۴- مقایسه میزان سازگاری اجتماعی پدران کودکان کم توان ذهنی و پدران کودکان عادی..... ۷۰
- جدول ۲۶-۴- مقایسه رضایت زناشویی بین مادران کودکان کم توان ذهنی و مادران کودکان عادی..... ۷۰
- جدول ۲۷-۴- مقایسه رضایت زناشویی بین پدران کودکان کم توان ذهنی و پدران کودکان عادی ۷۱
- جدول ۲۸-۴- همبستگی بین رضایت زناشویی و مولفه های آن با میزان سازگاری اجتماعی دروالدین کودکان کم توان ذهنی ۷۲
- جدول ۲۹-۴- همبستگی بین رضایت زناشویی و مولفه های آن با میزان سازگاری اجتماعی دروالدین کودکان عادی ۷۳
- جدول ۳۰-۴- همبستگی بین رضایت زناشویی با میزان سازگاری اجتماعی در کل گروه..... ۷۳
- جدول ۳۱-۴- نتایج رگرسیون همزمان پیش بینی سازگاری اجتماعی براساس مؤلفه های رضایت زناشویی در بین والدین کودکان کم توان ذهنی ۷۴
- جدول ۳۲-۴- نتایج رگرسیون گام به گام پیش بینی سازگاری اجتماعی براساس مؤلفه های رضایت زناشویی در بین والدین کودکان کم توان ذهنی ۷۵
- جدول ۳۳-۴- نتایج رگرسیون همزمان پیش بینی سازگاری اجتماعی براساس مؤلفه های رضایت زناشویی در بین والدین کودکان عادی ۷۶
- جدول ۳۴-۴- نتایج رگرسیون گام به گام پیش بینی سازگاری اجتماعی براساس مؤلفه های رضایت زناشویی در بین والدین کودکان عادی ۷۷

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴- پراکندگی جنسیت افراد نمونه مورد بررسی.....	۵۱
نمودار ۲-۴- پراکندگی وضعیت تحصیلی افراد نمونه مورد بررسی.....	۵۲
نمودار ۳-۴- پراکندگی وضعیت ارتباط با خویشاوندان افراد نمونه مورد بررسی.....	۵۳
نمودار ۴-۴- میانگین سازگاری اجتماعی در بین والدین کودکان کم توان ذهنی و کودکان عادی.....	۵۴
نمودار ۵-۴- میانگین سازگاری اجتماعی به تفکیک جنسیت در بین دو گروه.....	۵۵
نمودار ۶-۴- میانگین رضایت زناشویی در بین والدین کودکان کم توان ذهنی و کودکان عادی.....	۵۶
نمودار ۷-۴- میانگین رضایت زناشویی به تفکیک جنسیت در بین دو گروه.....	۵۷

فهرست ضمائ

کد	عنوان
I	الف) پرسشنامه سازگاری اجتماعی کوپراسمیت
III	ب) پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

فصل اول

طرح کلی پژوهش

بدون شک خانواده نخستین و مهمترین بستر رشد همه جانبه انسان محسوب می شود و از دیرباز نقش ها و کارکردهای خانواده مورد توجه روانشناسان و متخصصان تعلیم و تربیت بوده است. زندگی زناشویی زن و مرد با ازدواج و تشکیل خانواده شروع می شود و رضایت زناشویی^۱ تضمین کننده سلامت روانی خانواده محسوب می گردد (به پژوه، ۱۳۸۳). رضایت زناشویی والدین در حفظ تعادل زندگی و جو عاطفی خانواده نقش حیاتی دارد و به عقیده فلویید^۲ و همکاران (۱۹۹۸) عامل مؤثری برای مقابله با فشارهای روانی و داشتن عملکرد مناسب در زندگی است.

کودک عامل گسترش نسل است و تولد هر کودک می تواند بر پویایی خانواده اثر بگذارد. تولد یک کودک ناتوان می تواند اثرات عمیقی بر خانواده داشته باشد و از آنجایی که معلولیت و رفتارهای ناشی از آن امری ثابت و پایدار می باشد، این امر بر تعاملاتی که کودک با خواهران، برادران و والدین خود دارد، تأثیر می گذارد (رابینسون و رابینسون^۳، ۱۹۷۶؛ ترجمه ماهر، ۱۳۷۷).

به علاوه، تولد و حضور کودکی با ناتوانی هوشی در خانواده و ظهور نیازهای ویژه همواره از مسایل قابل توجه و بحث برانگیز بوده است، زیرا با تأثیر گذاری بر کمیت و کیفیت روابط زناشویی و ایجاد دگرگونی در شرایط معمول خانوادگی و چگونگی تعامل اعضای خانواده می تواند موجب آشفتگی و افزایش میزان استرس در والدین شود و در نتیجه به عملکرد خانواده و رضایت زناشویی آسیب رساند (شافر^۴ و همکاران، ۱۹۹۸).

1 - marriage satisfaction
2 - Floyd
3 - Robinson & Robinson
4 - Schafer

مطالعه شریعتی و داورمنش (۱۳۸۴) نیز مؤید این امر است که وجود یک فرزند عقب مانده ذهنی سبب محدودیت روابط اجتماعی خانواده می گردد و هر قدر شدت عقب ماندگی ذهنی فرزند بیشتر باشد، اوقات فراغت محدودتر شده و دامنه ارتباطات اجتماعی تنگتر می شود (به نقل از کوهسالی و همکاران، ۱۳۸۶).

تولد یک کودک عقب مانده ذهنی به خودی خود یک عامل فشارزا برای اعضای خانواده محسوب می شود و یک عامل نگران کننده برای سازگاری خانواده می باشد (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۰). کودکان کم توان ذهنی^۱ در یادگیری بسیار کند و ضعیف هستند. از این رو، سعی و تلاش والدین برای آموزش مهارت‌های جدید و مهار رفتارهای نامناسب در این گونه کودکان تاحدی به نتایج مطلوب منتهی نمی شود. لذا، سازگاری در این وضعیت و پذیرش این واقعیت برای والدین کودکان کم توان ذهنی مشکل ساز و استرس زا است. از سوی دیگر، ضرورت رسیدگی مضاعف به این قبیل کودکان ممکن است موجب بروز و وخیم تر شدن مشکلات زناشویی شود (فلوید و همکاران، ۱۹۹۸).

مطالعاتی که در مورد تأثیر تولد یک کودک مبتلا به ناتوانی بر خانواده انجام گرفته، نشان می دهد که مادران سطوح بالایی از فشار روانی را تحمل می کنند، نشانگان افسردگی^۲ و از هم گسیختگی خانوادگی بسیار بیشتر در آنها دیده می شود و همچنین، فرصت کمتری برای خود و سلامت جسمی خود قائل بوده و از نظر خلقی در سطح پایین قرار دارند (منصف زاده تبریزی، ۱۳۷۷).

بطور کلی، داشتن کودک کم توان ذهنی می تواند مسائل گوناگونی را برای اعضای خانواده به همراه داشته باشد، مسائلی چون هزینه های اقتصادی سنگین، محدودیت در روابط اجتماعی، تحمل سرزنشها و تحقیرهای دیگران، بروز مشکلات زناشویی، بروز مشکلات در خواهران و برادران و نظایر آن. در بسیاری از

1- mental retarded children

2- depression syndrome

موارد، کودکان کم توان ذهنی بیشتر وقت خود یا تمام آن را در خانه و در تعامل با اعضای خانواده به سر می برند و در نتیجه، حضور این گونه کودکان احتمال عملکرد نادرست خانواده و نارضایتی والدین را افزایش می دهد (به پژوه و رمضان، ۱۳۸۴).

از آنجا که مطالعات قبلی اظهار داشته اند که وجود کودک کم توان ذهنی در خانواده می تواند کمیت و کیفیت رضایت زناشویی والدین و جنبه های گوناگون زندگی خانوادگی را تحت تأثیر قرار دهد. از این رو، پژوهش حاضر بر آن است تا ضمن بررسی سازگاری اجتماعی^۱ و رضایت زناشویی والدین دارای کودکان کم توان ذهنی و والدین دارای کودکان عادی، نتایج آنها را نیز با هم مقایسه کرده تا مشخص شود که آیا حضور کودک کم توان ذهنی در خانواده بر سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی والدین تأثیر منفی دارد یا خیر؟

بیان مسأله

خانواده به عنوان اولین کانون اجتماعی از طریق ازدواج تشکیل می یابد، لذا ازدواج از ضروریات زندگی محسوب می شود و از این طریق به بسیاری از نیازهای انسان پاسخ داده می شود. اگر محیط خانواده، محیط سالم و سازنده ای برای اعضای خود باشد و نیازهای جسمی و روانی آنها را برآورده سازد، کمتر ممکن است به نهادهای درمانی خارج از خانواده احتیاج پیدا کند (ثنایی، ۱۳۸۰؛ به نقل از صمد زاده، ۱۳۸۷).

روابط رضایت بخش در بین زوجین از طریق علاقه متقابل، میزان موفقیت از همدیگر، پذیرش و تفاهم با یکدیگر قابل ارزیابی است. بنابراین، وقتی ازدواج با موفقیت همراه باشد و خواسته ها، نیازها و

¹ - social adjustment

اهداف طرفین از این طریق تحقق یابد اینجاست که احساس رضایت زناشویی به زن و شوهر دست می دهد (صمد زاده، ۱۳۸۷).

به علاوه رضایت مندی زناشویی تا حدودی به شرایط زندگی زن و شوهرها بستگی دارد. در مجموع هنگامی که زوجین با شرایط تنش زای زندگی مواجه می شوند، خطر بیشتری آنها را تهدید می کند. تفاوت ازدواج های شادکام و ناشاد را حداقل تا حدودی می بایست در پرتو شیوه ای تبیین کرد که طرفین به فشار روانی پاسخ می دهند و با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند (سایینگتون، ۱۹۸۹؛ ترجمه حسین شاهی برواتی، ۱۳۸۵)

سازگاری اجتماعی به ظرفیت عملکرد فرد در موقعیت های اجتماعی مختلف اعم از خانه، با دوستان، خویشاوندان، بستگان همسر، همکاران و در اوقات فراغت بر می گردد. همچنین، سازگاری اجتماعی که تحت تأثیر محیط های بین فردی و اجتماعی قرار دارد، بطور عمده به توانایی فرد در ادامه دادن روابط شخصی خوب در موقعیت های مختلف وابسته است (کیتامورا^۱ و همکاران، ۱۹۹۸). در همین راستا، رفتار میان فردی ماهرانه بطور طبیعی دارای عواقب پاداش دهنده از قبیل شروع و عمق بخشیدن به دوستی ها، کاهش منابع تنش زای زندگی، کسب نیازهای زناشویی و بدست آوردن خود بسندگی^۲ می باشد (ده بزرگی، ۱۳۷۲؛ به نقل از دوران، آزاد فلاح، و اژه ای، ۱۳۸۱).

تعداد قابل توجهی از خانواده ها در جامعه ایرانی از اثرات منفی داشتن یک کودک معلول، هم چنین از مراقبت بسیار زیاد و فشارهای روانی- اجتماعی و مالی ناشی از داشتن چنین کودکی رنج می برند که این عوامل می توانند ثبات خانوادگی را بر هم زده و باعث بر هم ریختگی سازمان خانواده شوند (رابینسون و رابینسون، ۱۹۷۶؛ ترجمه ماهر، ۱۳۷۷).

¹ - Kitamura

² - self-sufficiency

از آنجایی که بسیاری از رنجشها، اضطرابها و خشم های ما ناشی از روابطمان با دیگران است و به نظر می رسد که سازگاری اجتماعی می تواند زمینه ساز زندگی توأم با رضایت باشد و از سوی دیگر، تولد کودک کم توان ذهنی به عنوان یک بحران می تواند به شکل عمیق بر ارتباط ها و کنش های خانواده اثر بگذارد و از نظر روابط اجتماعی، خانواده را منزوی سازد، بررسی تأثیر کودک کم توان ذهنی بر رضایت زناشویی والدین و سازگاری اجتماعی آنها ضروری به نظر می آید.

اهمیت و ضرورت پژوهش

این پژوهش در سطح بنیادین به دنبال مقایسه سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی در بین والدین دارای کودکان کم توان ذهنی و والدین دارای کودکان عادی می باشد و در سطح کاربردی به دنبال ارائه زمینه نظری و عملی لازم به مراکز ذی نفع است.

کاربرد مهم این پژوهش در زمینه آموزش والدین است. هنگامیکه والدین با عقب ماندگی فرزند خود روبرو می شوند در صدد بدست آوردن منابعی هستند که آنان را در چگونگی برخورد و سازگاری با این پدیده راهنمایی نمایند. کمک به والدین در جهت سازگاری با شرایط و از طرفی کمک در جهت یافتن علت به منظور رهایی از احساس گناه و همچنین رفع اختلافات زناشویی و غیره از وظایف مهم مراکز آموزشی، پژوهشی، درمانی و توانبخشی و نهادهای اجتماعی است.

پیسترمن^۱ و همکاران (۱۹۹۲) بر روی اثر آموزش والدین کودکان مبتلا به اختلال کاستی توجه و

^۱ - Pisterman

بیش فعالی (ADHD)^۱ کار کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که آموزش والدین می تواند منجر به تغییرات معناداری در ادراک والدین از بیماری کودکانشان شود و این تغییرات می تواند بهبود معناداری را در استرس والدین، اعتماد به نفس، پریشانی شخصی^۲ و رضایت زناشویی آنها ایجاد کند (به نقل از هاشمیان، ۱۳۸۵).

از این رو، اگر تأثیر گذاری منفی حضور کودک کم توان ذهنی در خانواده بر رضایت زناشویی والدین و سازگاری اجتماعی آنها تأیید شود، ارائه ی خدمات مشاوره ای و اجرای برنامه های مداخله گرانه مناسب، به منظور اصلاح و رفع مشکلات زناشویی و ناسازگاری های اجتماعی والدین، بسیار کمک کننده خواهد بود.

اهداف پژوهش

الف) هدف کلی

هدف از انجام این پژوهش مقایسه سازگاری اجتماعی و رضایت زناشویی در بین والدین دارای کودکان کم توان ذهنی و والدین دارای کودکان عادی شهر شیراز می باشد.

ب) اهداف جزئی

مقایسه سازگاری اجتماعی در بین والدین دارای کودکان کم توان ذهنی و والدین دارای کودکان عادی.

مقایسه رضایت زناشویی و مؤلفه های آن در بین والدین دارای کودکان کم توان ذهنی و والدین دارای کودکان عادی.

مقایسه سازگاری اجتماعی در بین پدران و مادران کودکان کم توان ذهنی.

¹ - Attention Deficit & Hyperactivity Disorder

² - personal distress